

## РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Петко Ненков Салчев, д.м.  
специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и  
фармацията – НЦОЗА, София

член на Научното жури, определено със Заповед № Р-109-485 / 20.07.2018 г. на проф. д-р Албена Керековска, д.м., Зам.-Ректор по УД на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” –Варна

**Относно:** Защита на дисертационен труд на д-р Валентин Николов Ангелов – докторант в самостоятелна форма на обучение по процедура за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ на тема: „Здравно застраховане в България – развитие, нагласи, удовлетвореност и оценки“ по област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина и специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“  
Рецензията е изготвена въз основа на анализ на представената от кандидата документация в съответствие с изискванията и критериите на Закона за развитие на академичния състав в Р. България и на Правилника за развитие на академичния състав на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” –Варна.

### **БИОГРАФИЧНИ ДАННИ ЗА ДОКТОРАНТА**

Д-р Валентин Николов Ангелов е роден на 13.05.1961 год.

#### **Образование**

Завършва висше образование – медицина през 1989 г. През 2002 г. придобива магистърска степен по здравен мениджмънт и управление в здравеопазването към НБУ – София, а през 2008 завършва магистратура по „Юридическа психология“ към ЮЗУ – гр. Благоевград. През 2010 год. придобива магистърска степен по бизнес администрация към УНСС – гр. София.

#### **Квалификация**

През 1994 година придобива клинична специалност по „Анестезиология, реанимация и интензивна терапия“.

Има проведени няколко квалификационни курса:

- Екстракорпорално кръвообращение и хемодиализа – 1997 – Холандия
- Изработване на здравноосигурителни продукти – 2002 - САЩ
- Организация на спешната медицинска помощ – 2004- Англия

#### **Професионален опит**

След завършване на висшето образование д-р Ангелов започва работа като ординатор в Отделение по анестезиология, реанимация и интензивно лечение към ОРБ „Рахила Ангелова“ гр. Перник. От 1991 до 2002 година работи като асистент, старши асистент и главен асистент към КАРИЛ на УНСБАЛ „Света Екатерина“ – София. От 2002 до 2013 година последователно е управител на МДЦ „Закрила“ ЕООД, директор Дирекция „Здравноосигурителни дейности към БЗОК „Закрила“ АД, директор Дирекция „Медицински системи“ към ЗОАД „ДЗИ“ АД, Изпълнителен директор и главен изпълнителен директор на ЗОК „ДЗИ“ Здравно осигуряване АД или общо 11 години

стаж в доброволното здравно осигуряване. От 2013 до 2017 година е Изпълнителен директор на СБАЛ по онкология“ ЕАД – София. 2017-2018 година е изпълнителен директор на МЦ „Неоклиник“ АД.

Професионалният път на д-р Ангелов показва, че същият има висок професионален опит в областта на управлението на здравните системи и в доброволното здравно осигуряване и здравно застраховане.

### **Познаване на проблема**

Докторантът познава отлично състоянието на проблематиката в областта на доброволното здравно осигуряване и доброволното здравно застраховане, което личи не само от добре структурираните въведение и литературен обзор, ползваната библиография, но и в четирите статии, които той публикува. Творческата оценка на литературния материал изкрystalизира в края на дисертационния труд с представените заключения, които д-р Ангелов обобщава, и в които нагледно са посочени възможностите за приложение на нов подход и модел за доброволно здравно осигуряване/застраховане. Анализирайки данните от литературния обзор, докторантът логически стига до целта на своето проучване и точно и ясно формулира задачите за нейното изпълнение.

**Оценка на дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „ДОКТОР” - „Здравно застраховане в България – развитие, нагласи, удовлетвореност и оценки“**

Представеният дисертационен труд съдържа 231 страници и е онагледен с 55 таблици, 45 фигури и 2 приложения. Библиографията включва 130 източника, от които 85 на кирилица и 45 на латиница с актуалност от последните 10 години.

Настоящата разработка представлява анализ на сектора на доброволното здравно осигуряване като допълнителен източник на финансиране на здравеопазването в България и форма за споделяне на осигурителния риск при настъпило заболяване. Вече с шестнадесетгодишна история, доброволното здравно осигуряване в България все още се намира в начална фаза на своето развитие. То генерира допълнителни финансови средства за покриване на разходите за здравеопазване, но обемът му все още е незначителен и не може да бъде определящ фактор във финансирането на здравеопазването. Пазарът на доброволното здравно осигуряване е регулиран, планиран пазар, т.е. търпи различни форми на интервенция, намеса от страна на държавата или друга институция върху търсенето, предлагането и цените.

На 07.08.2012 г. Народното събрание прие промени в Закона за здравното осигуряване, които задължават здравноосигурителните дружества да приведат дейността си в съответствие с Кодекса за застраховането (КЗ), в рамките на една година от приемането им. Промяната бе задължителна, тъй като според европейските институции доброволното здравно осигуряване по същество не се различава от застрахователната дейност за покриване на здравни рискове. Промените засегнаха 19 здравноосигурителни дружества, които следваше до 07.08.2013 г. да подадат заявление до Комисията за финансов надзор (КФН) за издаване на лиценз за извършване на

застрахователна дейност по общо застраховане, като за улеснение на бизнеса процедурата по прелицензиране е освободена от такса.

Очакванията са качеството на услугите и защитата на потребителите на този вид услуги да се повиши, тъй като са заложили по-високи критерии към застрахователните компании, съгласно разпоредбите на КЗ.

Дисертационният труд е организиран в 6 глави, въведение, изводи и препоръки. В първа глава авторът е направил анализ на историческото развитие на здравното осигуряване в Европа и България, развитието на здравноосигуряване/застраховане в Европейския съюз и хармонизирането на българското законодателство в тази сфера. Във Втора глава са представени целта, задачите, материалите и използваните методи в дисертационния труд. Целта е ясно определена, като за постигането ѝ са формулирани 9 задачи. Правилно са подбрани основните методи, които автора използва, както и структурираното анкетно проучване – пилотно гнездово и последващо структурирано с 37 въпроса. Обекта и единиците на наблюдение отговарят на поставените задачи в изследването относно информираността и удовлетвореността а здравно застрахованите лица. Ясно и точно са определени признаците на наблюдение, като извадката включва 490 лица (252 мъже и 238 жени), като за тестването на дефинираната хипотеза са използвани непараметрични тестове за търсене на зависимости измерени в качествени скали.

Във трета глава – Доброволно здравно осигуряване и доброволно здравно застраховане са изведени ясни изводи относно факторите влияещи върху продажбите на здравни застраховки, проблемите пред застрахователните дружества. Направено е ясно разграничение между доброволно здравно осигуряване и застраховане, като е анализирана и нормативната уредба при двата режима. Като препоръка към докторанта може да се счете, че бих предложил тази глава да стане втора, тъй като има тясна връзка с първа глава.

Четвърта глава описва състоянието на сектора в момента в България като добре и в достатъчна дълбочина са представени всички фактори на развитието на здравната система, здравното състояние на населението и съответно отношението на доброволното осигуряване към тях. Представени са в пълнота разходите в системата, тяхното разпределение, разходите на домакинствата. Анализирана е дейността на дружествата за доброволно здравно осигуряване до 2012 година (преди промените свързани с европейското законодателство) и в периода 2013-2015 след въвеждането на новите изисквания към дружествата и преобразуването им в застрахователни. Отделно внимание е насочено към дейността на едно дружество – „ДЗИ“ Здравно осигуряване“ като при анализа е направен преглед на качеството на медицинското обслужване, информираността и удовлетвореността на потребителите, като всички факти и данни са от проведеното социологическо авторско проучване.

В глава пета докторантът е представил перспективите за развитие на доброволното здравно застраховане/осигуряване, като е предложил и обосновал свой поглед върху това и свой (авторски) модел за развитието, като е обосновали преимуществата му (стр. 212). Основен извод който авторът налага е необходимостта от непрекъснат мониторинг на мнението и удовлетвореността на потребителите.

Изведените от докторанта изводи (18 на брой) отговарят напълно на данните фактите и анализите на дисертационния труд. На базата на тях докторантът е разработил и съответните препоръки (11).

### **Приноси**

Като основни приноси в дисертационния труд могат да се отбележат:

1. Направен е задълбочен анализ на историческото развитие на здравното осигуряване в България и ЕВропа с ясно дефинирани проблеми и предизвикателства пред тази сфера.
2. Представена и анализирана е необходимостта от информираност и ефективна комуникация между осигурител и осигурено лица.
3. Обоснована е необходимостта от изграждане и поддържане на надеждна информационна база за динамичен мониторинг и оценка на мнението относно състоянието на здравноосигурителната система
4. Направен е задълбочен анализ на дейността и пробелмите стоящи пред фондовете за здравно осигуряване/ застраховане
5. За първи път е направен анализ на дейността на здравните фондове след преобразуването им в застрахователни дружества и влиянието на Директивата „Солвенсиз“ върху тях

### **Публикации**

Докторантът е представил 4 публикации, от които 1 в чуждоезично списание, 1 като самостоятелен автор и три в съавторство, от които и в трите е водещ автор.

### **Автореферат**

Авторефератът съдържа 66 страници, структуриран е правилно, съдържа девет таблици, 20 цветни фигури. Той е с високо качество, направен според изискванията, отразява напълно основните резултати, постигнати в дисертацията. Написан е на правилен литературен български език и с познание на научната терминология.

### **Оценка за личното участие на докторанта в дисертационния труд**

Д-р Валентин Ангелов самостоятелно разработва всички етапи на проучването - от формулирането на целта и задачите, дизайна на проучването, до организацията и практическото провеждане на проучването. Извършва самостоятелно статистическото обработване и моделиране на данните. Получените резултати и формулираните приноси в голяма степен са лично негова заслуга.

### **ЗАКЛЮЧЕНИЕ**

Дисертационният труд **съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос и отговарят на всички изисквания на Закона за**

развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на МУ - Варна. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания, приети във връзка с Правилника на МУ – Варна за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантът д-р Валентин Николов Ангелов **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научната специалност, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** на представения по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на уважаемото научно жури да гласува положително и да присъди на докторанта** д-р Валентин Николов Ангелов **образователната и научна степен „Доктор“** в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина и специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“

2018 г.  
гр. София

Рецензент:   
проф. д-р Петко Салчев, д.м.